

Esittelimme tämän lehden numerossa 3/1985 Indianan osavaltion alkoholijärjestelmää esimerkkinä lisenssivaltioista eli avoimesta valtiosta. Tässä artikkelissa käsittelemme kontrolli- eli monopolivaltiota ja erityisesti näiden kahden eri järjestelmän välisiä eroja. Yhdysvalloissa on kontrollivaltioita 18 ja lisenssivaltioita 32.

Kirjoituksemme tiedot perustuvat syksyllä 1984 suoritettuun matkaan, neuvotteluihin alkoholikomission edustajien kanssa ja Michiganin alkoholilakiin (The Michigan Liquor Control Act, Rules, and Related Laws Governing the Sale and Manufacture of Alcoholic Beverages 1983. Department of Commerce. Liquor Control Commission. Lansing, Michigan).

Yhdysvalloissa käydään jatkuvasti keskustelua lisenssi- ja kontrollijärjestelmien hyvistä ja huonoista puolista. Edellisessä artikkelissamme esittelimme järjestelmien eroista tehdyn tutkimuksen. Yhdysvaltain kontrollivaltioiden yhteiselimen NABCA:n puheenjohtaja puolusteli kontrollivaltiojärjestelmää vuonna 1981 seuraavasti (State Ways, April 1981): Alkoholijuomat ovat erityishyödyke, ja niitä tulee kohdella siten eri tavalla kuin esimerkiksi maitoa tai hammastahnaa. Kontrollivaltioissa on keskimäärin pienempi kulutus henkeä kohden kuin lisenssivaltioissa. Kontrollivaltioissa on muutama sata valtion alkoholimyymälää, mutta lisenssivaltioissa on tuhansia yksityisiä myymälöitä. Kontrollivaltioissa nuorten on vaikeampi saada alkoholijuomia, ja kontrollijärjestelmä eliminoi yksityisten myymälöiden keskinäisen kilpailun.

NABCA:n puheenjohtajan mukaan kontrollivaltiojärjestelmässä kaikki voitot alkoholijuomien myynnistä tulevat valtion käyttöön ja käytetään yleiseksi hyväksi. Alkoholijuomista tulevia veroja ei siten tarvitse korvata muilla veroilla. Lisenssijärjestelmässä yksityisten kauppiaiden voitto vähentää valtiolle tulevia verovaroja.

Michiganin alkoholijärjestelmän pääpiirteet

Michiganin alkoholilakiin ei sisälly periaatteellisia alkoholipoliittisia tavoitteita. Kontrollivaltiojärjestelmän valitseminen on kuitenkin osoitus väestön pidättyvistä alkoholiasenteista.

Osavaltion alkoholioioja hoitaa alkoholikomissio. Komissio itse toteaa tehtäväkseen alkoholijuomien tuomisen asukkaiden saataville samalla, kun niiden myyntiä ja jakelua säädellään Michiganin kansalaisten oikeuksien ja etujen suojelemiseksi. Komissio uskoo, että lakia toteutetaan tehokkaimmin valikoivalla lupien myöntämisellä ja tiukalla lain toteuttamisella.

Alkoholikomissiossa on viisi jäsentä ja heidän toimikautensa on neljä vuotta. Enintään kolme komissionääriä saa edustaa samaa poliittista puoluetta. Kahta komissionääriä kutsutaan kuulustelukomissionääreiksi, ja he ohjaavat lain ja komission määräysten rikkomista koskevia kuulusteluja. Jäljelle jäävät kolme ovat hallintokomissionäärejä, ja heidän velvollisuutenaan ovat lisenssiointiin, alkoholijuomien ostamiseen, lain toimeenpanoon, kauppaan ja jakeluun liittyvät hallinnolliset asiat. Komission tehtäviin kuuluu myös alkoholiverojen perintä. Hallinnolliset komissionäärit toimivat myös valituselimenä, johon voi vedota kuulustelukomissionäärien ratkaisuksista. Komissionäärejä avustaa lähes 800 työntekijää, jotka toimivat eri puolilla osavaltiota. Näistä tarkastajia on 70. Komissiolla on neljä sivutoimistoa Michiganissa.

Kontrollijärjestelmä on samantapainen kuin Indianan lisenssijärjestelmä. Michiganissa ei kuitenkaan ole paikallisen tason lautakuntaa, joka käsittelee pelkästään alkoholiasioita ja suorittaa toimialaansa liittyviä kuulusteluja, vaan lausunnot pyydetään kunnallishallinnollisilta elimiltä. Kummassakin osavaltiossa voidaan lisenssiointiin vaikuttaa paikallisella tasolla: Indianassa yksittäisiin hankkeisiin ja Michiga-

nissa yleensä mietojen ja väkevien juomien vähittäismyyntiin tai anniskeluun. Esimerkiksi Michiganissa on kansanäänestyksellä aikaansaatuja "kuivia alueita".

Näkyvin ero esimerkkivaltioidemme järjestelmissä on se, että Michiganissa on yksityisten liikkeiden lisäksi 74 valtion omistamaa alkoholimyymälää.

Alkoholijuomien jakeluverkosto

Kaikki alkoholiin liittyvä toiminta on luvanvaraista. Väkeviä alkoholijuomia toimittavat pelkästään komission alaiset varastot ja myymälät; viinejä ja olutta voivat vähittäismyymälät ja ravintolat tilata suoraan valmistajilta ja välittäjiltä.

Alkoholilaissa on hyvin monimutkaiset ja yksityiskohtaiset määräykset alkoholin jakeluun liittyvistä paikallisista äänestyksistä. Äänestykset suoritetaan valtakunnallisten vaalien yhteydessä, ja samasta asiasta saa olla äänestys enintään kerran neljässä vuodessa. Piirikuntatasolla (vastaavat meidän läänejamme) voidaan suorittaa äänestys (mikäli 20 % äänestäjistä tätä vaatii) alkoholijuomien valmistuksesta ja/tai myynnin kieltämisestä piirikunnan alueella eli ns. yleissuostumuksesta. Kuntatasolla voidaan äänestää väkevien alkoholijuomien anniskelun kieltämisestä kaikkina viikonpäivinä (vähittäismyyntiä ei siten voi paikallisella tasolla kieltää). Muut paikallisen tason äänestykset koskevat väkevien ja mietojen juomien anniskelua ja vähittäismyyntiä sunnuntaisin paikkakunnalla siten, että kaikki näiden kombinaatiot ovat mahdollisia. Äänestykset edellyttävät, että 35 % äänestäjistä tätä vaatii (väkevien juomien sunnuntaianiskelusta äänestämiseen riittää 8 %).

Luvat ovat voimassa vuoden, ja niitä uusittaessa joutuu maksamaan lupamaksun. Kallein eli 10 000 dollaria (dollari=6,20 mk) oli vuonna 1983 väkevien juomien anniskelulupa. Mietoja juomia anniskelemaan oikeuttava ravintolalupa maksaa 250 dollaria ja kaikkia juomia koskeva lupa 600 dollaria. Mietoja juomia anniskelemaan oikeuttava hotellilupa maksaa 250 dollaria. Sitä nostetaan dollarilla kutakin huonetta kohti, joka ylittää 20 huoneen määrän. Hotellilupa, joka oikeuttaa anniskelemaan kaikkia alkoholijuomia, maksaa 600 dollaria, ja maksua

korotetaan kolme dollaria jokaiselta huoneelta, joita hotellissa on yli 20:n. Baarilupa maksaa 350 dollaria.

Anniskelulupia saadaan myöntää enintään yksi 1 500:aa asukasta kohti. Tästä on poikkeuksia, jotka koskevat kansallisia urheilupahtumia, kulttuurikeskuksia, kongressikeskuksia, yliopistoalueita ja sotaveteeraaneja. Haettava huoneisto ei saa sijaita 500:aa jalkaa (152 m) lähempänä koulua tai kirkkoa.

Komissiolla on oikeus myöntää — kiintiöiden sitä rajoittamatta — 20 lisälupaa koko osavaltiossa sellaisille yrityksille, joiden liiketoiminta houkuttelee turisteja loma-alueille ja joiden pääasiallinen toiminta ei ole alkoholijuomien myynti. Lupaa myönnettäessä komission tulee ottaa huomioon alueen taloudelliset olosuhteet, esim. matkailun edistäminen. Tämä on ainoa kohta, jonka mukaan ravintolaverkostoa pyritään kehittämään myös laadullisesti.

Tanssi ja ohjelma vaativat myös komission luvan. Näihin tarvitaan paikallisen viranomaisen lausunto.

Vuoden 1983 syyskuussa erilaisia alkoholijuomien myyntilupia oli seuraavasti: kaikkia juomia oikeuttavia anniskelulupia 6 453, mietoja juomia koskevia anniskelulupia 187, klubeja 1 122, mietoja juomia anniskelevia hotelleja yksi ja kaikkia juomia anniskelevia hotelleja 288, loma-alueita koskevia anniskelulupia 753, väkevien juomien vähittäismyyntilupia 3 772, mietoja juomia koskevia vähittäismyyntilupia 15 004 eli lupia yhteensä 27 580. Väkevien juomien valmistajia oli kaksi ja viinitiloja 27.

Hakijaa koskevat edellytykset laissa ovat hyvin yksityiskohtaiset. Vähittäismyyntiluvan haltijat joutuvat antamaan jopa sormenjälkensä komissiolle. Myös se, mistä anniskeluluvan haltijat voivat hankkia investointipääomansa, on laissa määrätty. Bensiinin jakeluaseman yhteyteen ei yleensä myönnetä vähittäismyynti- ja anniskelulupia

Komissio voi perustaa yhden valtion alkoholimyymälän kutakin piirikunnan 40 000:ta asukasta kohti. Komissio voi poiketa tästä, mutta minimiasukasmäärä on kuitenkin 3 000. Muita vähittäismyyntilupia saadaan myöntää yksi 3 000:ta asukasta kohti. Tästäkin komissio voi poiketa edellyttäen, että myymälät eivät sijaitse kahta mailia (3,2 km) lähempänä toisiaan.

Vähittäismyyntissä monopoliperiaate mää-

räytyy siten, että lain mukaan yksityisen myymälän perusvalikoimassa tulee olla vähintään 50:tä eri lajia. Lain yksityiskohtaisuutta kuvaa se, että lain mukaan eri juomalaadut saavat olla esillä enintään kahdessa jonossa siten, että juomaa näkyy kerrallaan vain kaksi pulloa.

Alkoholijuomien kulutus

Michiganista ei ole käytössämme henkeä kohti laskettuja kulutustietoja, joita voisi verrata Suomen lukuihin. Yhdysvalloissa asukasta kohti laskettu absoluuttisen alkoholin kulutus oli 8,1 litraa vuonna 1983, Suomessa 6,4 litraa. Yhdysvaltain kulutusta on käsitelty lähemmin Indianaa koskevassa artikkelissamme. Michiganissa on oluen kulutus henkeä kohti laskien kasvanut vuodesta 1973 vuoteen 1983 1,7 %, mietojen viinien kulutus on kasvanut selvästi enemmän eli 28 %, kun taas väkevien viinien kulutus on vähentynyt 40 % (viinien osalta vertailuvuotena on 1982) ja väkevien juomien kulutus on kasvanut kymmenessä vuodessa 0,5 %.

Valvonta

Alkoholijuomien jakelupisteitä valvovat sekä komission tarkastajat että poliisi. Rikkomustapausten selvittelyssä komissiolla on alkoholi-asioissa sama valta kuin oikeuslaitoksella.

Kaikki kuulustelut ovat avoimia yleisölle. Mikäli kyseessä on anniskelurikkomus, on luvanhaltijalla oikeus vaatia kopiota rikkomusraportista. Luvanhaltija voi pyytää asianajajaa edustajakseen. Hän voi myös luopua kuulustelusta tunnustamalla väitetyt rikkeet. Komissionääreillä on tämän jälkeen oikeus ryhtyä oikeaksi katsomiinsa toimenpiteisiin. Haasteessa on oma kohtansa rikkeiden tunnustamista varten ja yrittäjä voi tässä yhteydessä esittää näkökoh-
tia, jotka mahdollisesti lieventävät rikkeen laa-
tua. Kuten normaalissa oikeudessakin luvanhaltijalla on oikeus esittää todisteita ja ristikuulustella komission todistajia. Luvanhaltija voi pyytää myös asian siirtämistä seuraavaan käsitelyyn, mikäli hän aikoo tuoda uusia todisteita. Luvanhaltija maksaa kaikki kuulustelukustannukset, mikäli epäkohta näytetään toteen.

Mikäli luvanhaltija on tyytymätön kuulustelukomissionäarien päätökseen, hän voi valittaa

vetoamislautakuntaan, jossa on kolme muuta hallintokomissionääriä. Vetoamiskulustelu rajoittuu vain siihen viralliseen aineistoon, jota käytettiin alkuperäisessä kuulustelussa. Vetoamiskulustelussa luvanhaltijalla on velvollisuus osoittaa väitteensä tosiksi.

Kulustelu voidaan yrittäjän vaatimuksesta toteuttaa myös silloin, kun anniskelulupaa ei myönnetä. Komissio voi järjestää kuulusteluja muistakin asioista kuin lain rikkomisista. Esimerkiksi julkisia kuulusteluja pidetään kaksi kertaa vuodessa, jolloin vastaanotetaan valituksia ja yleisön näkemyksiä lain toteuttamisesta.

Komissiolla on oikeus kuulustelun jälkeen peruuttaa luvat lakia tai komission määräyksiä vastaan tehtyjen rikkomusten perusteella. Luvan peruuttamisen lisäksi voidaan asettaa enintään 300 dollarin sakko. Komission päätökset ovat lopullisia.

Vuonna 1983 komissio piti kaikkiaan 1 644 kuulustelua havaituista epäkohdista, joista 1 359:stä seurasi tuomio. Eniten rauenneita juttuja oli alaikäisiä koskeviksi väitetyissä rikkeissä (201). Yleisin epäkohta (1 099 tapausta), mistä seurasi tuomio, oli alaikäisille myynti, heille anniskelu ja alkoholijuomien nauttimisen salliminen. Seuraavina olivat myynti- ja anniskeluaikamääräysten rikkominen (218) ja luotomyyntimääräysten rikkominen (189).

Anniskelumääräykset

Anniskelun toimittamista koskevat määräykset eivät kovin suuresti poikkea lisenssivaltion (Indianan) määräyksistä. Tärkeimmät niistä ovat seuraavat.

Anniskelu on sallittu kello 7.00—2.00 maanantaista lauantaihin (eli sunnuntaiaamuun kello kahteen, uudenvuodenpäivänä kello neljään saakka). Sunnuntaisin on viinien ja oluen anniskelu sallittu kello 12.00—2.00, mutta väkevien juomien anniskelu vain erityisellä sunnuntailuvalla kello 12.00—24.00. Lupa edellyttää, että ruoka- ja muu alkoholiton myynti on yli 50 % kokonaisympäristä. Anniskelu on kielletty jouluaattona kello 21.00 lähtien, joulupäivänä ja tapaninpäivänä kello 7.00 saakka.

Asiakkailla on anniskelun päättymisen jälkeen puoli tuntia aikaa tyhjentää lasinsa. Kello 2.30—7.00 ei anniskeluhuoneistossa saa nauttia alkoholijuomia eikä siellä saa oleskella muita

kuin henkilökuntaan kuuluvia. Anniskelukiello ei koske hotellihuoneisiin anniskelua.

Anniskeluikäraja on 21 vuotta (v. 1972—79 18 vuotta) eli sama kuin vähittäismyynnissä. Tähän ikärajaan pyritään kaikissa osavaltioissa rattijuopumuksen vähentämiseksi. Henkilökorttina käy esim. ajokortti, jossa alle 21-vuotiaiden kuva on profiilista ja 21 vuotta täyttäneiden suoraan edestä. Mikäli alaikäisen todetaan rikkoneen ikärajasäännöstä, hänet tuomitaan sakkoihin, joiden suuruus kasvaa rikkomuksen toistuessa. Henkilö, joka tietoisesti anniskelee alaikäiselle tai ei tarkista nuoren henkilön ikää, tuomitaan myös rangaistukseen. Anniskelupaikassa tulee olla esillä tiedote näistä seuraamuksista.

Päihtyneille anniskelu on kielletty. Luvanhaltija ei saa sallia päihtyneen henkilön nauttia alkoholijuomia eikä oleskella anniskeluhuoneistossa. Ei myöskään luvanhaltija tai henkilökunta saa olla päihtyneenä anniskelupaikassa. Alkoholijuomia anniskelemassa ei saa käyttää alle 18-vuotiaista henkilöä. Määräykset ovat hyvin samankaltaisia kuin Suomessa.

Jos anniskelupaikassa anniskellaan alaikäiselle tai päihtyneelle, luvanhaltija voidaan tuomita korvaamaan kaikki anniskelusta asiakkaalle aiheutuneet vahingot ja myös ne vahingot, jotka tämä aiheuttaa kolmannelle henkilölle. Tämä on todella ankara seuraamus! Vahinkojen varalta luvanhaltijan on hankittava vakuutus ja toimitettava siitä todistus komissiolle.

Alkoholijuomien anniskeluhinnoittelu on vapaa. Ravintolassa tulee kuitenkin olla alkoholijuomien hinnasto nähtävänä. Alennustunnit (Happy Hours) ovat sallittuja, mutta niiden kieltäminen oli vierailumme aikana komissiossa käsiteltävänä. Anniskelun tulee tapahtua käteisellä. Luottokortteja pidetään käteisen veroisina ja hotellivieraille ja yrityksille saadaan myöntää maksuaikaa enintään 30 päivää.

Anniskelua suoritettaessa tulee olla saatavana ainakin ”pikku purtavaa”. Ruoan nauttimista ei saa asettaa anniskelun ehdoksi eikä ruokaa toisaalta saa luovuttaa pois vietäväksi. Pelkkiä alkoholibaareja voi olla toiminnassa.

Paikalla nautittavaksi tarkoitettuja alkoholijuomia ei saa viedä pois anniskelupaikasta eikä omia juomia saa tuoda ravintolaan nautittavaksi. Baariosastot ovat luvallisia, itsepalvelu ei. Kaikkia juomia saadaan anniskella laimenta-

mattomina. Automaatit ovat sallittuja henkilökunnan käytössä. Asiakkaita ei saa houkutella alkoholijuomien käyttöön.

Ravintolat saavat itse valita eri juomien annossuuruuden. Väkeviä juomia anniskellaan yleensä 1,25—1,5 unssin (=3,7—4,4 cl:n) annoksina ja mietoja viinejä 6 unssin (=n. 18 cl:n) annoksina.

Alle 17-vuotiaiden oleskelu anniskelupaikoissa on kielletty, elleivät he ole vanhempiansa tai holhoojan seurassa. Kaupungit voivat poiketa tästä kiellosta; tällöin on kyse esim. teattereista, elokuvateattereista, keilailu- ja biljardihalleista ja tanssipaikoista. Tanssin ja ohjelman järjestäminen anniskelupaikkaan (musiikkia, laulua ja televisio-ohjelmia lukuun ottamatta) edellyttää komission erityislupaa.

Anniskeluhinnoittelu

Alkoholijuomien tarjoiluhinnat määräytyvät kilpailutilanteen mukaan (väkevien juomien vähittäismyyntihinnat määrää komissio). Alennustunnit (Happy Hours) ovat yleisessä käytössä. Luvanhaltijat saavat 17 prosentin tukkualennuksen, jonka saavat myös vähittäismyyntiluvan haltijat koko maassa ostaessaan komissiolta väkeviä alkoholijuomia asiakkaille myytäväksi. Palvelurahaa ei merkitä laskuun; tarjoilusta on tapana maksaa tarjoilijalle keskimäärin 15 %. Michiganin valtion liikevaihtovero on 4 %. Hintavertailu on syyskuulta 1984 (dollarin kurssi noin 6,20 mk).

Keskitasoisessa hotelliravintolassa lasillinen (n. 18 cl) mietoa viiniä maksoi 7,75 mk (meillä 11,00 mk) ja lasillinen väkevää viiniä 10,85 mk (meillä 11,20 mk). Eurooppalaiset puna- ja valkoviinit maksoivat 46,50—50,00 mk pullo (meillä 56,00—80,00 mk). Liha-annoksen hinta oli 43,00 mk (meillä suunnilleen sama).

Korkeatasoisessa ruokaravintolassa lasillinen mietoa viiniä maksoi 14,00 mk (meillä 19,00 mk) ja pullo amerikkalaista viiniä keskimäärin 87,00 mk ja eurooppalaista viiniä 75,00—135,00 mk (meillä 95,00—165,00 mk). Irish Coffee ja vastaavat muut kahvisekoitukset maksoivat 22,00 mk (meillä 25,00—26,00 mk). Alkuruoat olivat hinnaltaan 20,00—42,00 mk, kala- ja äyriäisannokset 80,00—123,00 mk sekä grilliannokset 73,50—123,00 mk.

Väkevien juomien hinnat vaihtelivat 23,00

mk:n ja 28,00 mk:n välillä (meillä 11,00—20,00 mk). Kaikki juomat huomioon ottaen alkoholi-juomien hintataso on Michiganissa hiukan matalampi kuin Suomessa.

Lopuksi

Michiganin alkoholibyrokratia on tiukka ja yksityiskohtainen, mutta toisaalta jakeluverkosto on laaja. Laki ja komission määräykset liittyvät enemmänkin järjestelmän täydellisuuden takaamiseen kuin alkoholipoliittisten päämäärien saavuttamiseen. Päämääriähän ei laissa ole lausuttu julki. Toisaalta pykälät sisältävät runsaasti poikkeamismahdollisuuksia. Usein alkoholiasioissa poikkeukset muodostuvat pääsäännöksi. Aikamme ei riittänyt toteamaan, onko näin käynyt myös Michiganissa.

Vertailtaessa Indianan ja Michiganin alkoholijärjestelmiä voidaan todeta, että ainakaan näiden kahden lisenssi- ja kontrollivaltion välillä ei ole kovin suuria eroja. Olennaisimman eron muodostavat Michiganin valtion omistamat alkoholimyymälät. Tuntuu siltä, että Michiganissa mietoja juomia kohdellaan jopa lievemmin ja että vähittäismyyntiverkosto on siellä selvästi tiheämpi kuin Indianassa. Kun Indianassa oli vuonna 1984 yhteensä 1 705 kaikkia juomia myyvää alkoholimyymälää, oli Michiganissa näitä 3 772 ja lisäksi vielä 15 004 mietoja juomia myyvää myymälää (Indianassa on 5,5 miljoonaa asukasta, Michiganissa 9,2 miljoonaa). Ravintoloita Indianassa oli 5 930 ja Michiganissa 8 804, eli väkilukuun suhteutettuna Indianan ravintolaverkosto on tiheämpi. Michiganissa väestö ei voi kuulustelussa vaikuttaa yksityisiin anniskeluoikeushakemuksiin kuten Indianassa. Toisaalta kansanäänestyskäytäntö on Michiganissa monipuolisempi ja myös monimutkaisempi kuin Indianassa.

Jää lopultakin kysymään, mistä johtuu alhaisempi kulutustaso kontrollivaltiossa, varsinkin kun tässä tapauksessa asukasluukuun suhteutet-

tu vähittäismyyntiverkosto on selvästi tiheämpi kontrollivaltiossa. Amerikkalaiset tutkijat itse väittävät, että järjestelmät heijastavat ihmisten asenteita alkoholiin ja että kontrollivaltioissa ollaan pidättyvämpiä kuin lisenssivaltioissa.

Amerikkalaista yhteiskuntajärjestelmää heijastaa mm. se, että osavaltiotasolla ei ole julki lausuttuja alkoholipoliittisia päämääriä. Toisaalta kansanäänestyskäytäntö takaa sen, että yksityisten kansalaisten mielipiteet ja vaikutusmahdollisuudet alkoholipolitiikkaan ja erityisesti lupapolitiikkaan on otettu huomioon. Tämä puolestaan aiheuttaa sen, että ilman keskitettyä alkoholipoliittista linjaa eivät myöskään kansanterveydelliset, järjestyksenpitoon yms. liittyvät ongelmat tule huomioon otetuiksi. Esimerkiksi rattijuoppoutta Yhdysvalloissa on yritetty ehkäistä lähinnä kansalaisjärjestöjen toimesta, jotka ovat pyrkineet nostamaan anniskeluikärajan kaikissa osavaltioissa 21 vuoteen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on saatu liittovaltiolta painostuskeino: Osavaltioille tulevia tiemäärärahoja supistetaan lähivuosina, elleivät ne suostu nostamaan anniskeluikärajaa 21 vuoteen.

Eurooppalaisen monopolimaan näkökulmasta kontrollivaltio Michigania voidaan pitää lähinnä vapaan alkoholipolitiikan valtiona. Suomeen verrattuna alkoholikomissiot ovat pikemminkin hallinnollisia lupaviranomaisia kuin alkoholipolitiikan ohjaajia. Sen lisäksi, että alkoholipoliittiset tavoitteet puuttuvat laista, suomalaisen alkoholipolitiikan tärkeimpiä välineitä — hintapolitiikkaa, tarjonnan säätelyä ja valistusta — käytetään Michiganissa kulutuksen hillitsemiseen varsin varovaisesti. Hintojen, jakeluverkoston ja rajoitusten vertailun perusteella alkoholipoliittisten keinojen käyttöä voidaan pitää Michiganissa jokseenkin samantasoisena kuin Indianassa. Ulkopuolisen tarkastelijan on vaikea nähdä olennaisia eroja lisenssi- ja kontrollivaltion välillä.

English Summary

Tauno A. Tuominen—Juhani Hakala: Michiganin osavaltion anniskelutoiminnasta (Licensing Practices

in the State of Michigan)

An article in issue 3/1985 of this journal outlined

the alcohol system in the State of Indiana as an example of a 'free' state. The present article deals with a state with liquor control, that is, a monopoly system, and highlights the differences between the two systems. The information in the article is derived from a trip made in autumn 1984, discussions with senior officials of the Liquor Control Commission, and the alcohol legislation of the State of Michigan.

Compared with a European-style alcohol monopoly, the so-called control state of Michigan can be considered to pursue a relatively free alcohol policy. Set again Finland, the liquor commissions seem to be administrative permit-granting authorities rather than prescribers of alcohol policy. Not only does the law fail to lay down goals for alcohol policy, but also the most important instruments of

Finnish alcohol policy—pricing, regulation of supply and consumer education—are only employed very cautiously to restrain consumption in Michigan. A comparison of prices, distribution network and restrictions shows that alcohol policy methods are exercised about as widely in Michigan as in Indiana. It is difficult for an outside observer to see any real differences between a 'free' and a 'control' state.

One ends up asking how it is that the control state consumes less even though in this case the retailer to population ratio is much higher. American research workers themselves claim that the systems reflect people's attitudes to alcohol, and that people in control states are more restrained in their drinking habits than those in free states.

Alkoholipolitiikka Vol. 50:257-262, 1985